

Alg. 609

Sprawozdanie

Komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy oszczędności.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 1. sierpnia 1905 przekazanem przez Wysoki Sejm Komisji bankowej uchwałą z dnia 10. października b. r. wnosi Wydział krajowy o udzielenie absolutorium Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności z jej rachunków za rok 1904.

Zamknięcie rachunkowe zestawiała buchalterya Kasy oszczędności, sprawdziły Dyrekcya i Komisya rewizyjna a przyjęły Wydział Kasy oszczędności i jej Walne Zgromadzenie.

Gdy książkowe sprawozdanie tych rachunków wychodzi poza ramy atrybucyi Komisji bankowej, a gdy wniosek Wydziału krajowego formalnie oparty jest na określonych statucie Kasy oszczędności warunkach, Komisya bankowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi wniosek zgodny z przedłożeniem Wydziału krajowego o udzielenie wspomnianego absolutorium, czyni to w przeświadczeniu, że powołane do zestawienia i kontrolowania rachunków organa spełniły ściśle i należycie swe obowiązki.

Jakkolwiek w roku sprawozdawczym zwroty w Kasie oszczędności przewyższyły wkładki o 760.142 K. 17 hal., to przecież stan wkładek był z końcem roku 1904 znowu wyższy, niż w roku poprzednim i osiągnął kwoty 77,034.608 K. 4 hal., a to dlatego, że procenta dopisane do książeczek wkładowych za rok 1904 wynosiły

	2,690.355·44 K.
co po potrąceniu powyżej wspomnianego salda zwrotów	760.142·17 „
	1,930.213·27 K.

czyni wzrost stanu książeczek oszczędności o

Z całego kapitału wkładowego 77,034.608·04 K. kwota 2,023.562·60 Kor. jest ulokowaną w gmachu własnym i dała tylko dochód czysty 4,214·05 K. a kiedy kwota dalsza 11,406.925·05 K. unieruchomiona jest w t. zw. interesach likwidacyi, tylko reszta t. j. suma 63,604.120·39 K. mogła być użytą w obrocie.

Zysk z tego obrotu w r. 1904 wyniósł: 2,999.143·89 K. i starczył na pokrycie procentu od wszystkich wkładek, a zatem także i tej części kapitału Kasy oszczędności, która jest unieruchomiona w nierentownych przedsiębiorstwach likwidacyjnych. Ponadto pozostała jeszcze z samego obrotu Kasy oszczędności rachunkowa nadwyżka czystego zysku w kwocie 164.175·40 K., znacznie większa od takiego czystego zysku w roku 1903, który wyniósł tylko 27.190·58 K. Ten korzystny wynik z właściwego obrotu zawdzięcza Kasa oszczędności niestrudzonej pracy Dyrekcji.

Niestety rachunek zysków i strat Kasy oszczędności, wykazujący powyższe pomyślne cyfry wyniku jej obrotu nie obejmuje t. zw. interesów w likwidacyi, a te właśnie interesa — innemi słowy przedsiębiorstwa kopalniane Kasy oszczędności —

nie tylko pochłoneły w roku 1904 cały wykazany powyżej zysk, ale jeszcze dalszą, znaczną spowodowały stratę.

Uwzględniając także gospodarczy wynik tych interesów kopalnianych, dochodzimy do następującego rezultatu:

Dochody kasy wynosiły . . . . . 3,637.561·35 K.

Wydatki:

a) z obrotu Kasy . . . . . 3,473.385·95 K.
b) z tytułu niedoboru kopalni . . . . . 1,007.042·57 „ 4,480.428·52 „

Zatem wynikł niedobór w kwocie . . . . . 842.867·17 K.

Niedobór ten zmniejszy się wprawdzie o dopłatę wypłaconą przez rafinerję w Trzebini w bieżącym roku za ropę dostarczoną jej w r. 1904 (około 825 wagonów po 2 K. 29 h. za każdy 1 ct. m.), a więc mniej więcej o kwotę 180.000 koron — ale zawsze jeszcze pozostanie przerażającym, albowiem okazuje się, że wskutek tych interesów w likwidacyi stan Kasy oszczędności nie tylko się nie konsoliduje, ale z roku na rok się pogarsza.

Nowy Zarząd galicyjskiej Kasy oszczędności objawwszy interesa tej Instytucyi w kwietniu 1899 roku, stanął wobec faktu już przez tymczasowy Zarząd dokonanego — po pierwsze, że celem ratowania pretensyi gal. Kasy oszczędności do pp. Szczepanowskiego, Wolskiego i Odrzywolskiego miały być kopalnie nafty do tych dłużników należące na rachunek Kasy administrowane, a następnie z wolnej ręki jak najrychlej sprzedane; po drugie, że celem zapobieżenia otwarciu konkursu do majątku tych dłużników, a w konsekwencyi celem zapobieżenia sprzedaży licytacyjnej ich kopalni, długi tychże miały być przez Kasę w drodze układu z wierzycielami skupione.

Konsekwencye tego planu ratowania funduszków Kasy objawiają się dziś w następujących cyfrach:

Wydano:

1. na skup powyżej wymienionych pretensyi.	2,788.661·61 K.
2. na kupno drugiej połowy borysławskiej kopani i 10% -wego udziału w Koamaczu	640.030·16 „
3. na koszta ruchu kopalni	4,896.678·69 „
4. na koszta i należitości skarbowe od zabezpieczenia pretensyi Kasy	53.699·85 „
5. na wstawione do bilansu odsetki od skupionych pretensyi	141.236·82 „
Razem	8,520.307·13 K.

Zainkasowano:

1. ze sprzedaży względnie ściągnięcia różnych aktywów likwidacyjnych	595.752·— K.
2. z dochodów kopalni	2,726.418·50 „
3. z przepadłego zadatku	950.000·— „
Razem	4,272.170·50 K.

Z porównania:

wydatków	8,520.307·13 K.
z wpływami	4,272.170·50 „

okazuje się dopłata . . . . . 4,248.136·63 K.

z funduszu obrotowego Kasy do t. zw. interesów w likwidacyi w okresie czasu od 1899 do 1904 r. włącznie.

Suma kapitałów umieszczonych w tych interesach t. j. unieruchomiona nie tylko bezprocentowo, ale na razie stratnie doszła w roku 1904 do kwoty **11,406.925·05 K.**

Co się tyczy kosztów ruchu kopalni od r. 1899 do 1904 to z porównania
 dochodów . . . . K. 2,726.418·50
 z wydatkami . . . . 4,896.678·69

okazuje się niedobór ruchu . . . . K. 2,170.260·19

Smutny ten wynik cyfrowy łagodzi poniekąd fakt, że w roku bieżącym rentowność przedsiębiorstw kopalnianych Kasy Oszczędności pomyslniejszy wzięła obrót, jak to się z następujących zestawień okazuje:

1. Zestawienie dochodów i wydatków.

	wydatki:	dochody:	niedobór:
w roku 1903 wynosiły: K.	1,197.422·95	622.648·74	574.774·21
" 1904 " "	1,315.315·56	322.852·38	992.463·18
" 1905 do 1/10 " "	654.543·16	604.555·04	49.988·12

2. Zestawienie produkcji.

w latach:	1903:	1904:	1905 do 1/10:
Schodnica:	1190 wagonów	947 wagonów	609 wagonów
Borysław:	1503 " "	681 " "	1943 " "
Kosmacz:	62 " "	120 " "	90 " "

3. Ilość uwierconych metrów.

w roku 1903 uwiercono	3391
" " 1904	4055
" " 1905 do 1/10 1905 uwiercono .	2187

Ponieważ w powyższym rachunku bieżącego roku uwzględniane są tylko minimalne ceny, które Kasa Oszczędności pobiera od rafinerii w Trzebini tytułem zaliczki za dostarczaną ropę (1.250 wagonów) a należy się jej jeszcze tytułem dopłaty udział w zysku na rafinadzie, który ostrożnie prelinując wyniesie z pewnością 250.000 K.; ponieważ dalej zapasy ropy nagromadzonej w rezerwoarach Kasy Oszczędności wynoszą 669 wagonów ropy borysławskiej a 197 wagonów ropy schodnickiej, a zatem wartość 259.800 K. — przeto rachunek pierwszych trzech kwartałów bieżącego roku przedstawi się następująco:

D o c h o d y :

1. Uzyskane dotąd ceny minimalne	K. 604.555·04
2. Minimalne dopłaty z tytułu rafinady	" 250.000·00
3. Wartość 866ciu wagonów ropy	" 259.800·00
4. Asygnowane już do zwrotu podatki	" 50.000·00

Razem K. 1,164.355·04

Natomiast w y d a t k i wynoszą . . . . . " 654.543·16

Okazuje się tedy **czysty zysk w kwocie . . K. 509.811·88**

Stan ten prawdopodobnie nie tylko się nie pogorszy, lecz przeciwnie rokuje jeszcze nadzieję polepszenia się w niedalekim czasie wobec faktu, że w kopalni borysławskiej już w najbliższej przyszłości spodziewana jest produkcja w następujących szybach :

Nr. III. głęboki w dniu 30. września 1905 r.	1025 m
" VI. " " " " " " "	1033 "
" XV. " " " " " " "	1027 "
" XVI. " " " " " " "	1086 "
" XIX. " " " " " " "	1107 "
" XXII. " " " " " " "	916 "
" XXIII. " " " " " " "	904 "
" XXIV. " " " " " " "	947 "

Nadto oczekuje produkcji szyb w Kosmaczu 781 *m* głęboki i szyb w Nahujowicach 978 *m* głęboki.

Z powyższych zestawień okazuje się, że wydatki na kopalnie po skończeniu okresu większych inwestycji zostały znacznie zredukowane i że wkłady, poczynione w kopalnie galic. Kasy Oszczędności doprowadziły do znacznego zwiększenia się produkcji a w konsekwencji roszą nadzieję, że po okresie inwestycji przyszedł dla kopalń okres rentowności przedsiębiorstwa.

Z tej odpowiedniej chwili należy skorzystać i dążyć da możliwie korzystnej sprzedaży przedsiębiorstw kopalnianych a zabiegów nie szczędzić, aby odnawiane od lat żmudne pertraktacje wreszcie nie pozostawały bezowocnymi.

Kasa oszczędności projektuje wprawdzie utworzyć z przedsiębiorstw kopalnianych odrębne Towarzystwo akcyjne, ale przemiana taka tylko formy rzeczy dotyczy, rzeczy samej nie zmienia. Przez utworzenie Towarzystwa akcyjnego zmieni się tylko forma stosunku Kasy do owych kopalń, ale nie zapobiegnie się konieczności nowych wkładów, jak długo Kasa oszczędności będzie wyłączną właścicielką akcji, a tem samem przymusową wierzycielką towarzystwa akcyjnego.

Towarzystwo akcyjne, które nie ma własnego kapitału obrotowego, a którego wszystkie akcje spoczywają w portfelu Kasy oszczędności, byłoby miało tylko ten jeden skutek, że administracja będzie jeszcze droższą, bo opartą na samoistnej organizacji i obciążona znacznym podatkiem.

Jedynem wyjściem dla Kasy oszczędności wskazanem jest w pierwszej linii sprzedaż przedsiębiorstw kopalnianych, a gdyby się ta uskutecznić nie dała, oddanie kopalń w administrację przedsiębiorstwu, któreby za udział w zysku przyjęło na siebie porękę, że Kasa oszczędności do żadnych dalszych wkładów administracyjnych pociągana nie będzie. W ten sposób nie odzyska się wprawdzie strat przez Kasę oszczędności już poniesionych, ale przynajmniej uchroni się ją od dalszych nowych strat.

Wytrwała praca zarządu będzie wówczas w stanie gromadzić fundusze, które z czasem mogą Kasie zwrócić uroniony w przeszłości kapitał; — natomiast wśród ciągłych nowych strat nie możnaby się spodziewać tak bardzo pożądaney sanacyi.

Wobec powyższego stanu rzeczy Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 1. sierpnia 1905 o rachunkach galicyjskiej Kasy oszczędności za rok 1904.
2. Sejm udziela Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie absolutoryum z rachunków tejże Kasy za rok 1904.
3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności polecił zmierzać w interesach likwidacyjnych jak najusilniej do ich zakończenia, a w każdym razie do zabezpieczenia Kasy oszczędności od potrzeby uczynienia dalszych wkładów.

Przewodniczący:

Władysław Kraiński.

Sprawozdawca:

Loewenstein.